

GŁOS OBYWATELA

GAZETA POLITYCZNA, SPOŁECZNA, NAUKOWA, LITERACKA I SPORTOWA.

Rok II.

Redakcja i Administracja: Rynek Kościuszki Nr 9, telefon 10-08. w Grodnie, Orzeszkowej 3.

Nr 187. (258)

PRZED DZIESIĘCIU LATY

Nasz odwrót, a sytuacja międzynarodowa Polski 1920 r.

Z chwilą zajęcia się frontu polskiego na Ukrainie w czerwcu 1920 r., rozpoczął się okres kryzysu w wojnie polsko-rosyjskiej. Ale od pierwszych dni lipca, gdy potężny taran pięciu armii Tuchaczewskiego zwolnił się na szczupłą polską barierę obronną pomiędzy Dźwiną i Berezyną, stało się jasne, że poza tym kryzysem rozgrywa się dramat w skali i o znaczeniu światowym.

Znany i z okazji wspomnień rocznicowych tak często powtarzany obecnie rozkaz Tuchaczewskiego glosił, że

„Przez trup Polski wiedzie droga do wszechświatowego pożaru”. Treść tego rozkazu obiegła już w kilka dni po jego wydaniu szpalty prasy światowej. Znały go gabinety dyplomatyczne. Wiedziało, że Polska nie jest celem, lecz tylko etapem ofensywy rosyjskiej. Wiedziało, że celem właściwym jest wywołanie rewolucji na zachodzie Europy. Zdawałoby się, że uznanie w takich warunkach konieczności ocalenia Polski za podstawę obrony Europy nie będzie trudne. I że z przyjęcia tej podstawy muszą wynikać wszystkie logiczne konsekwencje, jak pomoc dyplomatyczna, wojskowa i materialna.

A jednak teren międzynarodowy nie okazał Polsce w tych przełomowych dniach spodziewanej przychylności. Europa nie umiała wyczuć grozy, tkwiącej w nawale hord bolszewickich. Zachowywała się tak, że gdyby nie nadludzki prawie wysiłek żołnierza polskiego, prowadzonego genialną wolą Naczelnego Wodza, to niczy nie zapobiegło wybuchowi ogólnego pożaru rewolucyjnego.

Położenie międzynarodowe Polski układało się niepomysłnie już od czasów kongresu wersalskiego. W miarę jednak wzmocnienia się naszej energii państwowej na wschodzie, w walce o granicę z Rosją, gdy nie mogliśmy skutecznie pilnować naszych interesów na zachodzie, wroga nam propagandą rozwijała coraz bardziej potężniejszą działalność. Na niekorzyść Polski pracowali przedewszystkiem Niemcy, pragnący stworzyć warunki, umożliwiające im rewindykację Poznania i Pomorza. Szkodlił nam Czesi, zmierzający do zawiązania Śląskiem Cieszyńskim i uzyskania wspólnej granicy z Rosją. Wichrzyła wpływowa jeszcze emigracja rosyjska, broniąc hasła „jedynoi i niedielimo”. Kością w gardle była Polska ówczesnemu premierowi angielskiemu, Lloyd George'owi, jako zawada, utrudniająca rzekomo ugodę handlową anglo-rosyjską. Poważne sukcesy odnosiła wszędzie propaganda Kominternu, mobilizując przeciwko Polsce proletariąt światowy. W pewnych wypadkach na pomoc bolszewizmowi przychodził nacjonalizm. Wynikiem takie-

go współdziałania było zatrzymanie polskich transportów broni i amunicji w Czechach i Gdańsku, oraz odmowa ładowania ich w portach holenderskich, a częściowo nawet angielskich.

Takie nastroje panowały w Europie, gdy w drugim tygodniu lipca sprawy polskie stały się przedmiotem obrad na konferencji w Spa.

Zwołana celem uregulowania zobowiązań niemieckich, konferencja ta nie mogła się uchylić od interwencji w konflikcie polsko-rosyjskim, dochodzącym już niemal do kulminacyjnego napięcia. Ale tam, gdzie wpływ decydujący posiadał wszechmocny jeszcze Lloyd George, a łatwy dostęp — wroga Polsce propaganda, rozstrzygnięcia nie mogły być dla Polski przychylnie. To też konferencja narzuciła Polsce następujące warunki:

1) natychmiastowy rozejm z bolszewikami i cofnięcie się wojsk polskich na t. zw. linię Curzona, a w Galicji — zatrzymanie się na linii, osiągniętej w dniu zawieszenia broni;

2) zgoda na konferencję pokojową w Londynie z udziałem przedstawicieli szeregu innych państw;

3) przyjęcie decyzji Rady Najwyższej w sprawie granic Polski z Litwą, oraz w sprawie Śląska Cieszyńskiego i Galicji.

Za cenę tej kapitulacji zobowiązywała się Anglia pośredniczyć pomiędzy Polską i Rosją w doprowadzeniu do zawieszenia broni, a sprzymierzeni — do pomocy w razie odmowy ze strony Rządu sowieckiego.

Przedstawiciel Polski, ówczesny premier Wł. Grabski, upadły na duchu, jak większa część społeczeństwa, warunki te przyjął i narzucone umowy podpisał. Nabileżał tem samem mecy prawnej sytuacji, która przesądzała o klęsce Polski nawet w wypadku zwycięstwa wojskowego nad Sowietami. Przed naczelnym Wodzem i zarządem Naczelnikiem Państwa Polskiego wyrastał nowy potężny węzeł myślowy. Już teraz nie wystarczyło samo obmyślenie planu zwycięstwa nad taranem Tuchaczewskiego. Treba było myśleć również o znalezieniu sposobów uwolnienia się z zobowiązań, przyjętych w Spa. Będziemy mieli sposobność w dalszym obrazowaniu przebiegu pamiętnego 1920 roku stwierdzić, że te sposoby zostały znalezione.

Znowu napady w Nadrenji

Berlin (PAT). Z Twirru donoszą: (Ubiegłej nocy deszcz ponownie do burzliwych manifestacji i napadów na mieszkania b. separatystów. Tłumy, gromadzące się w rynku, zajęły tak groźną postawę, że oddziały pogotowia policyjnego zmuszone były przejść do ataku. W czasie awantury demonstranci spłądowali jeden sklep z

Czyżby jaskółki powstania

Wilno 10. 7. (PAT). „Kurjer Wileński” donosi z granic, iż onegdaj nieznanymi sprawcy wysadzili w powietrze pomnik mauzoleum, postawiony w lasu koło Borysowa, na cześć poległych żołnierzy armii czerwonej w walce z bielogwardystami. Zburzenia pomnika dokonano przez podłożenie miny górniczej. W związku z tem, władze sowieckie aresztowały kilku włóścian z okolicy Borysowa podejrzanych o zamach. Pomnik miał być odsłonięty w dniu święta oswobodzenia Białorusi, to jest w dniu 13 lipca. Ostatnio doszły wiadomości, że w szeregu miejscowości na Białorusi sowieckiej, Komitet Obrony Praw i narodowości białoruskiej masowo kolportuje odezwy wśród włóścian, nawołując do niezadania zboża kolektywom.

Odezwy te głoszą, że nastąpi powszechne powstanie ludu białoruskiego i rosyjskiego przeciwko obecnemu czerwonemu rządowi.

Straszna katastrofa w kopalni węgla

Berlin 10. 7. (PAT). Według otrzymanych w ciągu nocy wiadomości, o katastrofie górniczej w Hausdorfie, na Śląsku Niemieckim, prace ratunkowe celem wydobycia pozostałych jeszcze w szybie górników są bardzo utrudnione, z powodu wydobycia się gazów trujących z szybu. Istnieje słaba tylko nadzieja, iż uda się ocalić znajdujących się w kopalni 75 górników. Ostatni wybuch gazów jest jednym z największych jakie dotychczas wydarzyły się w europejskich obszarach górniczych. Do godziny 5.30 nad ranem wydobyto 70 trupów.

Stalin ustępuje i awansuje

Wiedeń 10. 7. (PAT). Prasa tutejsza zamieszcza dziś pogłoski, wedle której Stalin ustąpił ma ze stanowiska Sekretarza generalnego w partji komunistycznej, obejmując stanowisko Kierownika przemj. w Radzie Komisarzy Ludowych.

Pożar miasteczka Różanka

NOWOGRODEK 10. 7. (PAT). W miasteczku Różanka, powiatu Szczyrzyńskiego, wybuchł olbrzymi pożar. Wśród ludności powstała szalana panika, w czasie której bezładnie wyprawdano inwentarz żywy i wynieszone rzeczy i ruchomości na okoliczne pola. Groźny pożar powiększyło więcej niż nieobywatelskie zachowanie się ludności okolicznej wsi, która licząc zbliżyć się na miejsce pożaru, miast okazać pomoc, rzuciła się do rabunku mienia nieszczęśliwych pogorzalców. Energiczne zarządzenie Staresty i energia policyj. poleżyły dopiero kres, temu niesłychanemu postępowaniu. O gaszeniu

pożaru, który przybrał olbrzymie rozmiary nie było mowy. Spłonęło ogółem 60 gospodarstw. Urząd pocztowo-telegraficzny, posterunek policji i skład apteczny, Zarząd gminy i świątynie wszystkich wyznaniń udało się uratować. Podczas pożaru stwierdzono 3 eksplozje granatu, oraz cały szereg eksplozji naboju karabinowych. W skutek wybuchu granatu, został ciężko ranny jeden z mieszkańców Różanki. Ciężkie poparzenia odniósł jeden z mieszkańców, który ratował swe dziecko z palącego się domu. Pożar trwał 4 godziny. Straty są bardzo duże.

Antykomunistyczna ustawa w Finlandji.

Helsingfors 10. 7. Na posiedzeniu sejmu fińskiego przyjęta została ustawa o wprowadzeniu wspomnianej ochrony Państwa.

Przed pochodem lappowców na Helsingfors ustawa ta nie mogła uzyskać większości głosów, obecnie większość ta znalazła się z ludnością. Na tem samem posiedzeniu Sejmu Minister spr. wewnętrzych zdecydował się na aresztowanie posłów komunistycznych na podstawie niezbitych dowodów, że brali oni udział w akcji antypaństwowej i szpiegowskiej.

Aresztowane tylko tych dwóch posłów, których porwali lappowcy ze sali sejmowej. Inni zdolali uciec, części ich przedostała się do Szwecji lub do Sowietów.

Goście zagraniczni w Polsce

Warszawa. 10. 7. (PAT). Wiceminister kolei włoskich Pennovarja zwiedził dziś przed południem zakłady Lilpopa, Rau i Lewenszajna. O godzinie 2-jej podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych p. Wysocki podejmował gości włoskiego śniadaniem, na którym obecny był również p. minister komunikacji ln. Kühn. Popołudniu p. wiceminister Pennovarja zwiedził miasto, między innymi plac i park łazienkowski, oraz pałac w Wilanowie, wieczorem Wiceminister wyjechał do Krakowa, gdzie zwiedzi miasto poczem uda się na zwiedzenie Wieliczki. W Krakowie podejmować będzie gościa włoskiego w imieniu Ministra komunikacji dyrektor tamtejszej dyrekcji kolejowej p. Gronowski.

WARSZAWA 10. 7. (PAT). Generalny dyrektor kolei bułgarskich Boszkow, zwiedził w dniu dzisiejszym węzeł kolei warszawskiej, a następnie stacje kolejowe, poczem podejmowany był śniadaniem przez posła bułgarskiego p. Robeffa. Wicezorem p. Boszkow udaje się do Chrzanowa celem zwiedzenia tamtejszych zakładów, a z stamtąd ewentualnie na Górny Śląsk dla zapoznania się z handlem przemysłowym.

Wiadomości telegraficzne

ZAGREB 10. 7. Przybyła tu wydziałka naukowa, złożona z 60 naukowców polskich. Z Zagrzebia wydziałka udaje się w dalszą drogę do Dalmacji.

Rekord złodziejski.

Brescia 10. 7. (PAT). Miejski Sąd skazał na 6 miesięcy więzienia za kradzież, niejakiego Jana Bianchetti, liczącego 63 lata, który słusnie może pretendować do tytułu rekordzisty. Ostatni wyrok jest bowiem 96 wyrokami od czasu, kiedy jako 23-letni młodzieniec Bianchetti został skazany na kilka miesięcy więzienia za oszustwo. W ciągu 40 lat życia, od chwili powyższego zapoznania się z więzieniem, Bianchetti co najmniej 33 lata spędził za kratami.

W Anglii prawie 2 miliony bezrobotnych.

Sytuacja gabinetu zachwiana.

Londyn 10. 7. (H.). Ilość bezrobotnych w Anglii osiągnęła zastraszającą cyfrę 1 milion 890 tysięcy, jest to e 75 tysięcy więcej aniżeli w tygodniu ubiegłym, a o 758 tys. więcej, aniżeli w tym samym czasie, w roku ubiegłym.

W szeregach partji robotniczej panuje z tego powodu olbrzymie wzburzenie. Na wczorajszym posiedzeniu partji robotniczej doszło do gwałtownych ataków przeciwko Mac Donaldu, któremu zarzucano zupełną bezczynność w sprawie bezrobocia.

Rząd nie może się obecnie tłumaczyć brakiem większości w Parlamencie, ponieważ Lloyd George oświadczył gotowość poparcia wszelkich środków Rządu w sprawie zwalczania bezrobocia. Sytuację gabinetu Mac Donalda uważają od wczoraj za poważnie zachwianą.

Pożar lasów

Katowice 10. 7. (PAT). Onegdaj w południe wybuchł nagły pożar w lasach księcia Pszczyńskiego, niszcząc kilka morgów młodego lasu. Zaalarmowana straż ogniowa, z pomocą robotników leśnych zdolała w ciągu 3-ch godzin pożar zlokalizować. W czasie akcji ratunkowej znaleziono w lesie wisielca, w wieku około lat 22, przy którym nie znaleziono żadnych dowodów osobistych, pozwalających stwierdzić jego tożsamość. W poszukiwaniu dalszych dowodów ustalono, iż denat przed popełnieniem samobójstwa, zwinął w kamizelkę wszelkie posiadane dokumenty i następnie zapalił je, powodując pożar lasu.

Wyrok w sprawie nadzyc wojskowych

Warszawa. W Wojsk. Sądzie Okr. zapadł wyrok w procesie o nadzycu w 12 wyd. art. kon. stacjonowanej w Ostrołęce. Oskarżeni mjr. Bohdanowski kwaternistrz pułku, mjr. Kozakiewicz i por. Zboromirski, zasiadli na ławie oskarżonych pod zarzutem popełnienia nadzycu na sumę kilkudziesięciu tysięcy złotych.

W czasie przewodu sądowego okazało się, że podłożem całego procesu były plotki tak częste w małym garnizonie.

Sąd uznał mjr. Bohdanowskiego winnym jedynie jedynie pewnych uchylen przepisów intendentury i skazał go na 4 tygodnie twierdzy, mjr. Kozakiewicza skazał na 3 dni aresztu, a por. Zboromirskiego uniewinnił.

Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Szczuczynskiego w Grajewie. Uruchomiona w dniu 10 czerwca 1928 roku. **BILANS**

Stan czynny (Aktywa)

na dzień 31 grudnia 1929 roku

Stan bierny (pasywa)

Stan czynny (Aktywa)			Stan bierny (pasywa)				
L. p.	Wyszczególnienie	Zł. gr.	L. p.	Wyszczególnienie	Zł. gr.		
1.	Kasa (gotówka)	6.965	56	1.	Kapitał zakładowy	25.000	00
2.	Rachunki bieżące w Instytuc. kredytowych			2.	Inne rezerwy	750	00
	a) w Banku Polskim	707.25			fundusz zasobowy		
	b) w Bankach Państwowych	57.148.08		3.	Wkłady Instytucji państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych (Kasy Chorych, Izby Przemysłowo handlowe i t. p. 3 i 4)		
	c) w P. K. O.	23.90			bezzterminowe 6 kont	51.379	37
	d) w instytucjach kredytowych komunalnych	31.873.06	89.752	29	Wkłady osób fizycznych i firm prywatnych 3 i 4)		
3.	Weksele zdyskontowane	260.837	87		bezzterminowe 1017 kont	67.640	25
4.	Pożyczki w rachunkach bież. na zastaw książeczek oszczędn., sum hipotecznych, towarów i t. p.	29.834	92	5.	Redyskonto weksli	111.600	00
5.	Pożyczki Komunalne (udzielone przez Kasę) powiatowym związkom komunalnym	14.000	00	6.	Kredyty udzielane Kasie: przez Banki Państwowe	133.843	73
6.	Ruchomości 1)			7.	Różne		
	wartość początkowa	4.318.87			Rachunek sum przechodnich	19.891.93	
	% amortyzacja	755.90			" " " " za rok następny	3.003.84	
	wartość końcowa	3.562.97	3.562		" " " " 0,540 % podatku państw.	420.23	23.316
7.	Różne 2)	11.575	74	8.	Czysty zysk	3.000	00
	Razem	416.529	35		Razem	416.529	35
e)	Gwarancje udzielone przez kasę	91.200	00		Różni za udzielone gwarancje	91.200	00
b)	Weksele do inkasa	145.488	20		Różni za inkaso	145.488	20
	Razem	653.217	55		Razem	653.217	55
c)	Depozyty (nasze)	13.545	00		Depozyty (obce)	13.545	00
	Razem	666.762	55		Razem	666.762	55

UWAGI: 1) Wartość nieruchomości i ruchomości winna być wykazana według stanu w dniu sporządzenia bilansu, a mianowicie, początkowa wartość według ceny kupna powinna ulec zmniejszeniu o kwotę wszystkich odpisów na amortyzację (t. zw. funduszu amortyzacyjnego) dokonanych od chwili nabycia danej nieruchomości lub ruchomości.
2) Zasadnicze rachunki różne, powinny mieć charakter przejściowy. Należałoby, te rachunki bliżej określić np., komorne opłacone za przyszły okres gospodarczy, procenty okresu przyszłego i t. p. Poza to należy tu podawać monety, banknoty i czeki zagraniczne, jako wyodrębnioną część pozycji.
3) Fundusz rezerwy nie może być zaliczony do wkładów, a winien być podawany wyłącznie i całkowicie w poz. 2-iej, jako fundusz rezerwy.
4) O ile Kasa posiada wkłady w walucie obcej, należy o nich uczynić odpowiednią wzmiankę i podać ich nominalną wartość.
5) Wszelkie kwoty, otrzymane od instytucji kredytowych, należy zamieszczać w tej pozycji.
6) Długi powstałe wskutek zestawienia własnych nieruchomości przy zaciąganiu pożyczek.
7) W tej pozycji należy umieszczać tylko rzeczywiste depozyty, t. j. walory złożone przez kasę w innych instytucjach lub do Kasy przez inne osoby na przechowanie, bez prawa operowania nimi i z obowiązkiem zwrotu tych samych walorów.

Rachunek Strat i Zysków

STRATY			ZYSKI			
L. p.	Wyszczególnienie	Zł. gr.	L. p.	Wyszczególnienie	Zł. gr.	
1.	Procenty i prowizje		1.	Procenty i prowizje (otrzymane)		
	a) % i prowizje od długów w Bankach	21.420.55		" " " " od dyskonta weksli i pożyczek	42.824.70	
	b) " " wkładów oszczędności.	3.332.23		b) prowizja od operacji komisowych	2.736.38	
	c) " przeniesione na rok następny	3.003.84	27.756	62	c) " inkaso	1.644.87
2.	Koszty administracji			d) " różne i porto	8.544.27	
	a) osobowe	16.568.50		Razem	55.720	
	b) rzeczowe	8.179.20	24.747	70		
3.	Opisy amortyzacyjne	215	90		Z czystego zysku przekazano:	
4.	Czysty zysk	3.000	—		do funduszu rezerwowego	3.000
	Razem	55.720	22		(R a z e m Suma czystego zysku)	3.000

Apollo Dziś Początek 8:00, 8:30, 10:30
CENY OD 1 ZŁ.

Najnowsze wybitne arcydzieło ołowej wytwórni „Fox-film”

KRYSTYNA

Porywające stronicie pięknej miłości.

PONADTO
20 minut bezustanego śmiechu
„Nlech żyje małżeństwo”

Skradziono książeczkę wojskową, wydana przez P. K. U. Łomża, na imię Aleksandra Łoszewskiego, syna Bogusława i Adeili, ur. 1898 r. zam. w Jamczewie, gm. Jedwabne pow. Kolno.

522-3

„MODERN” Dziś PREMIERA Ceny 1 zł.
Początek 8:30, 8:30, 10:15 Dawno oczekiwany szlagier

FILM DŹWIĘKOWY połączony z ŻYWĄ MUZYKĄ
Coś czego jeszcze nie było

BROADWAY

Wspaniały film z życia gwiazd kabaretowych

W roli głównej:
Najgłośniejszy piosenkarz Ameryki
GLENN TRYON
TAŃCE w wykonaniu słynnego zespołu
Broadway Girls
Film w naturalnych kolorach.

Kino „Polonia”
DZIŚ

Blaski i Nędzne Życie Kurtyzany

Dramat w 10 aktach, osnuty na tle powieści Balzaka

W rolach głównych
Andrée La Fayette
i Paweł Wegener
CENY OD 50 gr.

DOKTÓR M. KANEL
ChOROBY weneryczne, skórne i włosów.
Przyjm. od 9-1 i od 5-8.
(Kob. od 4-5).
Białystok, Sienkiewicza 37.
telef. 5-95.

Do Gospodyń dbających o czystość mieszkań!!!



Japońska fabryka Azumi i Kio w Osaka wyprodukowała na rynek amerykański proszek „KATOL” w złotych pudełkach, który jest nieco droższy od poprzedniego wyrobu kateolu w niebieskich pudełkach, lecz zato wielokrotnie mocniejszy i radykalnie lepiej: muchy, mole, komary, pchły, wszy, pluskwy, prusaki, mrowki, mszyce na roślinach pokojowych, ogrodowych i w insektach.

Dzisiaj walka z robactwem domowym nie stanowi wielkiej trudności. Kupcie pudełko Kateolu i będzicie miły specje! oraz czystość w domu, a szczególnie uniknięcie chorób jak to: malarji, tyfusu i innych.

Żądajcie „KATOL” w wszystkich składach aptecznych.
Przedstawiciel „Katala” na Kresy Wschodnie H. Wojtkiewicz, Wilno, Kalwaryjska 21.
Agencja: Skład Apteczny I. Pakar w Białymstoku, ul. Zamienhofa 1.